

Villa Edelweiss en Alpenrose
Pastoor Koenestraat 1-3
6881 SW Velp

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000371, 0000372
Inschrijving register 10 december 2008
Kadastrale aanduiding Velp H 2342, H 1343

Historie en ligging:

De ontwerp-tekening van deze opvallende in chaletstijl gebouwde dubbele villa kwam D 21 oktober 1903 bij de gemeente ter goedkeuring binnen. Opdrachtgever was een zekere J. Kruseman. Het pand is gelegen op de hoek van de Pastoor Koenestraat en de President Kennedylaan (de vroeger Beekstraat of Meuleweg) schuin tegenover de Van Lennepsmolen.

Het pand ligt de voorgevel in de zichtas van de Kennedylaan gezien vanuit de Hoofdstraat.

De vroegst bekende voorbeelden in Nederland van de chaletstijl dateren uit het midden van de 19de eeuw en zijn van de hand van de beroemde architect J.D. Zocher. De stijl die vanaf ca. 1870 algemeen gangbaar werd, werd toegepast tot ca. 1910. Als voorbeeld diende de landelijke bouwkunst in Zwitserland waarmee de gegoede burgerij door het opkomende toerisme in aanraking kwam. Dit hing tevens samen met gezondheids- en 'terug naar de natuur' cultus uit de laatste decennia van de 19de eeuw. Dit maakte met name de gemeente Rheden een aantrekkelijke vestigingsplaats. Duidelijke voorbeelden van deze bouwstijl in de gemeente Rheden zijn nog slecht sporadisch te vinden. De belangrijkste in deze trant gebouwde bouwwerken zoals het hotel Beekhuizen en de boerderij bij Biljoen naar ontwerp van J.D. Zocher zijn helaas afgebroken. Het pand aan de Pastoor Koenestraat is in de gemeente Rheden het beste bewaarde voorbeeld van een bouwwerk in deze stijl. Het van een ruime voortuin met gazon voorziene pand wordt van de weg gescheiden door een modern ijzeren hekwerk (nr.1) of een niet oorspronkelijk houten hekwerk in van de houten vensteromlijstingen afgeleide vormen. Deze hekwerken vervangen vermoedelijk een giet- of smeedijzeren hekwerk. Achter het pand bevindt zich nog een ondiepe achtertuin.

Plattegrond en opbouw:

In baksteen opgetrokken pand van twee bouwlagen gebouwd op een rechthoekige plattegrond. De door een puntgevel beëindigde hoofdbouwmassa heeft een zadeldak gedekt met platte gesmoorde Friese pannen terwijl de zijtraveeën voorzien zijn van een plat dak. Op de nok bevinden zich twee schoorstenen. Het zadeldak heeft geprofileerde windveren en gesneden daklijsten. De van een plat dak voorzien delen hadden volgens de bouwtekening oorspronkelijk ook gesneden daklijsten. Aan de achtergevel bevinden zich twee uitbouwen onder een plat dak (vermoedelijk ten behoeve van de bijkeuken). Het pand heeft een gepleisterde grijs geschilderde omlopende plint.

Voorgevel:

Asymmetrisch ingedeelde voorgevel van acht traveeën waarvan de vierde tot en met revende travee licht risalerende en door een puntgevel worden afgesloten. Merkwaardig is het feit dat nr.1 vijf traveeën breed is terwijl nr. 3 slechts drie traveeën breed is

De gevel heeft een witgepleisterde geprofileerde cordonlijst alsmede twee waterlijsten ter hoogte van de lekdorpels van de vensters. Over de volle breedte van de vierde tot en met de zevende travee is een houten balkon aangebracht. Alle vensters en de ingang zijn aan drie zijden voorzien van een houten sieromlijsting met als versieringsmotief ster en diamant vormen.

De door een plat dak afgesloten drie linker traveeën hebben op de begane grond twee enkelruits schuiframen waarnaast in de derde travee de ingang van nr.1. De ingang met harstenen stoep bevat een fraaie paneeldeur met onderpanelen, twee gietijzeren roosters voor de van glasruiten voorziene middenpanelen en bovenpanelen met een glasvulling. Het boven het geprofileerde kalf aangebrachte bovenlicht heeft twee van een houten geprofileerde omlijsting voorziene ruiten als in de deur. De ingang is voorzien van een houten uitgezaagde omlijsting als rond de vensters. Boven de ingang bevindt zich een houten luifel in de vorm van een zadeldakje met een bewerkte daklijst en bekroond door een acroterie. De verdieping heeft drie vensters voorzien van T-schuiframen.

De door de beschoten puntgevel afgesloten risalerende geveldeel heeft op de begane grond vier vensters met enkelruits schuiframen. De verdieping heeft over de volle breedte een houten balkon gedragen door zes bewerkte korbelen. Het balkon bezit een fraaie rijk bewerkte houten balustrade. De linker- en rechter travee bezitten op de verdieping beide dubbele balkondeuren met glasruiten en houten onderpanelen. De twee middelste traveeën bezitten ieder een venster voorzien van een T-schuifraam. In de rijk versierde beschoten geveltop bevindt zich in het een gekoppeld, door een keperboog afgesloten venster

voorzien van twee tweeruits draairamen. Het heeft een omlijsting bestaande uit vlakke pilasters bekroond door een keperboogvormige geprofileerde lijst. Onder het venster bevinden zich tussen de pilasters twee in ajour uitgevoerde panelen met in het midden een kruis. Hierdoor lijkt het alsof zich onder de ramen balkonhekjes bevinden. Links hiervan in gotische belettering de tekst 'Edelweiß' en rechts hiervan in de tekst 'Alpenrose'. De beschieting ter weerszijden het venster is voorzien van uitgezaagde versieringen.

De terugliggende rechtertravee van het pand heeft op de begane grond de ingang van nr.3. Deze is, op enige verloren gegane details identiek aan die van nr.1. De verdieping heeft een venster voorzien van een T-schuifraam.

Linker zijgevel:

De gevel wordt geleed door drie gepleisterde speklagen. De gevel heeft links op de begane grond een venster met een T-schuifraam. In de keukenuitbouw links bevindt eveneens een venster met een T-schuifraam. In het tegen de bijkeuken geplaatste aanbouwtje is een venter geplaatst dat voorzien is van een stolpraam waarboven een enkelruits bovenlicht.

Achtergevel:

De achtergevel heeft een door een puntgevel afgesloten middenpartij met op de begane grond moderne serre's. Ter linkerzijde analoog aan de voorgevel één travee waarvoor een uitbouw ten behoeve van een bijkeuken met plat dak. Ter rechterzijde twee traveeën waarvoor over de volle breedte een uitbouw ten behoeve van een bijkeuken waartegen een smalle aanbouw met lessenaar dak. Het op de verdieping gepleisterde linker gevel heeft een vernieuwde deur. In het door de puntgevel afgesloten deel bevindt zich links een uitgebouwd schoorsteenkanaal waarnaast vernieuwde dubbele balkon deuren. In de rechterhelft een venster voorzien van een T-schuifraam waarnaast vernieuwde dubbele balkondeuren. In de topgevel twee door een smalle muurdam gescheiden vensters als in de top van de voorgevel doch voorzien van draairamen met T-indeling. De ruime dakoverstek is voorzien van

geprofileerde windveren. Het twee traveeën brede rechter geveldeel heeft op de verdieping twee vensters voorzien van T-schuiframen waartussen zich een uitgemetselde schoorsteen bevindt.

Rechter zijgevel:

Deze gevel die sporen van een latere bepleistering vertoont heeft twee vergrote of nieuw aangebrachte vensters alsmede twee kleine oorspronkelijke vensters waarvan er één dichtgezet is.

Interieur:

Beide woonhuizen bezitten nog diverse waardevolle interieuronderdelen. In tegenstelling tot het exterieur is het interieur in traditionele laat 19de eeuwse trant uitgevoerd. De oorspronkelijk trappenhuizen met gietijzeren balusters zijn nog aanwezig. In de kamers en suite bevinden nog fraaie geornamenteerde stucplafonds alsmede schuifdeuren en zwart marmeren schoorsteenmantels met blokvormige vlakjes in bruin/wit marmer. Verder bevinden zich nog paneeldeuren met geprofileerde omlijstingen in de huizen (de deuren zijn in historiserende stijl vernieuwd in nr.3). In de hal ligt een natuurstenen vloer. (nr. 3)

Reden van plaatsing:

Het pand bezit stedenbouwkundige waarde:

- vanwege de markante ligging op de hoek van de President Kennedylaan en de Pastoor Koenestraat (situeringswaarde).

Het pand bezit architectuurhistorische waarde:

- omwille van de gaaf bewaarde hoofdvorm, de bijzondere detaillering en het materiaalgebruik.
- als belangrijkste nog gaaf bewaard voorbeeld in de gemeente Rheden van een in chaletstijl gebouwde villa.
- vanwege meerdere waardevolle en voor de gemeente Rheden zeldzame interieur onderdelen.

Voldoet aan de basisnormen a en b alsmede aan de meerwaarden 1b, 1d, 2a, 2c, en 2d. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en c van de gemeentelijke monumentenverordening.

Voorgevel – 2016. Foto: Marjo Hendrix / fotoclub Veluwezoom © CC BY-NC-ND